

**FORSKNINGSETISKA
DELEGATIONENS
VERKSAMHETS-
BERÄTTELSE
2022**

FORSKNINGSETISKA
DELEGATIONEN

INNEHÅLL

1. Delegationens mål och uppgifter	3
2. Främjande av god vetenskaplig praxis	6
2.1. God vetenskaplig praxis (GVP)	6
2.2. Stödpersoner för forskningsetik	7
2.3. Kommunikation och information	7
2.4. Evenemang	8
3. Handläggning av god vetenskaplig praxis vid misstanke om avvikelse	9
3.1. Misstänkta och konstaterade avvikelser från GVP som anmälts till TENK	9
3.2. Avvikelse från GVP som konstaterats i forskningsorganisationer	10
3.3. Begärda och givna GVP-utlåtanden från TENK	11
3.4. Förkortningar av TENK:s GVP-utlåtanden	12
4. Etisk prövning	17
4.1. Koordinering av etiskt förhandsbedömning av humana vetenskaper (IEEA)	17
4.2. Begärda och givna IEEA-utlåtanden från TENK	19
4.3. Etiska frågor inom natur- och miljöundersökningen	20
5. Internationell verksamhet	21
6. Personal och ekonomi	22
BILAGA 1 Undervisning, föredrag och begärda anföranden om forskningsetik	23
BILAGA 2 Publikationer om forskningsetik, givna intervjuer och andra framträdanden gällande forskningsetik i medierna	26
BILAGA 3 Ordförandeskap och medlemskap i etiska kommittéer och motsvarande	27
BILAGA 4 Etikens dag 2022: Forskningsetikens internationella dimensioner	29

1.

DELEGATIONENS MÅL OCH UPPGIFTER

FORSKNINGSETISKA DELEGATIONEN (TENK) är ett sakkuningsorgan som tillsatts av undervisnings- och kulturministeriet (UKM) och som behandlar etiska frågor i anslutning till forskning. Dess uppgift är att främja god vetenskaplig praxis och förebygga oredligheter i forskningen (Förordning om forskningsetiska delegationen 1347/1991). Dessutom ska Forskningsetiska delegationen enligt förordningen 1) göra framställningar och avge utlåtanden till myndigheter om lagstiftningsfrågor och andra forskningsetiska frågor, 2) fungera som sakkuningsorgan vid utredning av forskningsetiska problem, 3) ta initiativ för främjande av forskningsetiken samt främja diskussionen om forskningsetik i Finland, 4) följa den internationella utvecklingen inom sitt område och delta aktivt i internationellt samarbete och 5) sprida information om forskningsetiska frågor.

Forskningsetiska delegationen utför sina uppgifter genom att garantera forskningens etiska karaktär och kvalitet genom att förebygga oredligheter inom alla vetenskapsområden. TENK utarbetar nationella anvisningar, ordnar seminarier och främjar utbildning, koordinerar den etiska förhandsbedömningen av humanvetenskaper samt bildar nätverk och påverkar både nationellt och internationellt. Dessutom övervakar TENK god vetenskaplig praxis genom att följa upp och statistikföra avvikelser från god vetenskaplig praxis, ge utlåtanden om utredningar av misstänkta avvikelser från god vetenskaplig praxis och erbjuda råd i problemsituationer. Genomförandet av dessa åtgärder beskrivs närmare i kapitlen 2–6.

UKM tillsätter TENK:s medlemmar på förslag av forskarsamfundet för treårsperioder. Under den mandatperiod som gick ut 31.1.2022 fungerade dekanus, professor **Riitta Keiski** från Uleåborgs universitet som ordförande och professor **Erika Löfström** från Helsingfors universitet som vice ordförande. Utöver dem hade delegationen åtta andra medlemmar:

- Ledande forskare **Kari Hämäläinen**,
Statens ekonomiska forskningscentral VATT
- Direktör för juridiska ärenden **Matti Karhunen**,
Teknologiska forskningscentralen VTT Ab
- Utvecklingsdirektör **Leena Liimatainen**,
Jyväskylä yrkeshögskola

- Specialsakkunnig **Susanna Näreaho**, Yrkeshögskolan Metropolia
- Professor **Riitta Salmelin**, Aalto-universitetet
- Direktör **Sirpa Thessler**, Naturresursinstitutet
- Biträdande professor **Alexi Tornio**, Åbo universitet
- Professor **Risto Turunen**, Östra Finlands universitet

Undervisnings- och kulturministeriet tillsatte en ny delegation för mandatperioden 1.2.2022–31.1.2025. Riitta Keiski fortsätter som ordförande för delegationen och direktör Sirpa Thessler från Naturresursinstitutet valdes till vice ordförande. Utöver dem hade delegationen åtta andra medlemmar:

- Manager (Responsible Research and Innovation) **Veikko Ikonen**, VTT
- Universitetslektor **Simo Kyllönen**, Helsingfors universitet
- Professor **Jari Laurikka**, Tammerfors universitet
- Universitetslektor **Matti Muukkonen**, Östra Finlands universitet
- Specialsakkunnig **Susanna Näreaho**, Yrkeshögskolan Metropolia
- Professor **Riitta Salmelin**, Aalto-universitetet
- Biträdande professor **Alexi Tornio**, Åbo universitet
- Professor **Risto Turunen**, Östra Finlands universitet

Som permanent sakkunnig i delegationen fungerar kansler emerita **Krista Varantola** och som sekreterare TENK:s generalsekreterare, docent **Sanna-Kaisa Spoo**.

Bild 1: Forskningsetiska delegationen under mandatperioden 1.2.2022–31.1.2025. Fotograf: Jaakko Lukumaa.

Delegationen sammanträdde åtta gånger under 2022. Möten ordnades i huvudsak på distans. Mötet i december hölls vid Åbo universitet i samband med TENK:s besök i Åbo 14–15.12.2022.

TENK firade sitt 30-årsjubileum den 13 juni 2022 på Fölisön i Helsingfors. Festtalare var Europeiska kommissionens forskningsetikdirektör **Isidoros Karazas**.

TENK:s medlemmar är aktiva i både nationella och lokala etiska kommittéer och arbetsgrupper (BILAGA 3).

Bild 2: Europeiska kommissionens forskningsetikdirektör Isidoros Karazas som festtalare på TENK:s 30-årsjubileum på Fölisön. Bredvid står TENK:s ordförande Riitta Keiski och medlem Risto Turunen. Fotograf: Jaakko Lukumaa.

2.

FRÄMJANDE AV GOD VETENSKAPLIG PRAXIS

2.1. GOD VETENSKAPLIG PRAXIS (GVP)

TENK:s förebyggande etiska anvisningar *God vetenskaplig praxis och handläggning av misstankar om avvikelse från den i Finland. Forskningsetiska delegationens anvisning 2012* (de s.k. GVP-anvisningarna) erbjuder alla som bedriver forskning en modell för god vetenskaplig praxis. Syftet med anvisningarna är att främja en god forskningspraxis och att förebygga vetenskaplig ohederlighet i alla organisationer som bedriver och stöder forskning, såsom universitet, yrkeshögskolor och forskningsinstitut.

Anvisningarnas verkan bygger på att vetenskapssamfundet frivilligt åtar sig att följa dem och göra de forskningsetiska principerna kända. I Finland följs anvisningen inom alla vetenskapsområden och alla universitet, yrkeshögskolor och nästan alla forskningsinstitut som omfattas av offentlig finansiering samt bland annat Finlands Akademi, Business Finland och Statsrådets kansli har förbundit sig till den. Totalt omfattar GVP-anvisningen uppskattningsvis 25 000–30 000 medlemmar från universitet, yrkeshögskolor och forskningsinstitut.

År 2022 slutförde TENK uppdateringen av GVP-anvisningen. Omfattande respons om utkastet till den nya anvisningen samlades in från vetenskaps- och forskningssamfundet och i november publicerades en officiell begäran om utlåtande på statsförvaltningens webbplats Utlåtande.fi. Begäran skickades till alla instanser som förbundit sig till den nuvarande anvisningen samt till ministerierna och andra centrala vetenskapspolitiska aktörer. 63 utlåtanden inkom. På basis av dem finslipades texterna i anvisningen ännu i slutet av året. Den nya GVP-anvisningen kommer att publiceras i samband med seminariet *Etikens dag* i mars 2023.

Arbetsgruppen som ansvarade för uppdateringen bestod av TENK:s medlemmar **Riitta Keiski**, **Erika Löfström**, **Susanna Näreaho**, **Kari Hämäläinen** och **Matti Karhunen** samt permanent sakkunnig **Krista Varantola**. Uppdateringsarbetet koordineras av **Sanna-Kaisa Spoof**, **Iina Kohonen**, **Terhi Tarkiainen**, **Minna Aittasalo** och **Eero Kaila** från TENK:s sekretariat.

2.2. STÖDPERSONER FÖR FORSKNINGSETIK

TENK har redan i fem års tid koordinerat stödpersonsverksamheten inom forskningsetik. Utgångspunkten för stödpersonsverksamheten är bland annat behovet av att stärka den allt mer internationella forskarkårens medvetenhet om finländsk god vetenskaplig praxis. Före utgången av 2022 deltog sammanlagt 75 forskningsorganisationer och 154 stödpersoner i stödpersonssystemet för forskningsetik.

Stödpersonernas viktigaste uppgift är att erbjuda den egna organisationens personal konfidentiell rådgivning i situationer där man misstänker en avvikelse från god vetenskaplig praxis. Det är också önskvärt att stödpersonsverksamheten sänker tröskeln för att göra en GVP-anmälan vid allvarliga misstankar om oredligheter.

TENK ordnar årligen olika utbildningar och nätverksevenemang för stödpersoner inom forskningsetik. År 2022 ordnades dessa evenemang som webbevenemang i mars, maj och december. Teman var bl.a. stödpersonsverksamhet i praktiken, medling i arbetsgemenskapen och s.k. whistleblowing. Också barometerenkäten för forskningsetik och den uppdaterade GVP-anvisningen presenterades också för stödpersonerna.

Den årliga enkäten som kartlägger stödpersonsverksamheten besvarades av 49 personer (svarsprocent 32). Liksom tidigare omfattade stödpersonernas uppgifter 2022 främst forskningsetisk rådgivning och information, och ganska lite misstankar om oredligheter och GVP-processer.

Utvecklingsgruppen för stödpersonsverksamheten avslutade sin mandatperiod under ordförande Erika Löfström från Helsingfors universitet i slutet av 2022.

2.3. KOMMUNIKATION OCH INFORMATION

Forskningsetiska delegationen har till uppgift att bedriva informationsverksamhet om forskningsetiska frågor. TENK meddelar och informerar om sin verksamhet och sina anvisningar om forskningsetik på finska, svenska och engelska bland annat på sin egen webbplats, på Ansvarsfull forsknings webbplats och i sitt nyhetsbrev TENK tiedottaa. Dessutom presenterar TENK:s medlemmar och sekretariat TENK:s verksamhet och gör forskningsetiska frågor synliga genom att hålla presentationer på seminarier (BILAGA 1) och publicera artiklar samt genom att ge intervjuer (BILAGA 2). TENK ordnar också olika expertevenemang för vetenskapssamfundet (se punkt 2.4).

Nyhetsbrevet *TENK tiedottaa* skickas till alla organisationer som förbundet sig till TENK:s anvisningar och deras ledning, stödpersoner för forskningsetik samt andra intressentgrupper och personer som anslutit sig till TENK:s e-postlista 2–5 gånger per år. År 2022 publicerades *TENK tiedottaa*-brevet i juni och oktober. Syftet med meddelandet är att informera

intressentgrupperna om både om TENK samt aktuella ämnen och frågor inom forskningsetik och ansvarsfull vetenskap.

TENK:s sekretariat fortsatte beredningen av *barometerenkäten om forskningsetik*. Som stöd för arbetet tillsattes en styrgrupp vars ordförande är TENK:s ordförande Riitta Keiski. Barometerens frågeformulär utarbetades utifrån pilotprojektet 2018. Koordinator för barometern var TENK:s koordinator **Anni Sairio**.

2.4. EVENEMANG

TENK ordnade i samarbete med de nationella etiska delegationerna Etikens dag 2022 15.3.2022 (BILAGA 4). Etikens dag är ett mångvetenskapligt seminarium som behandlar forskningsetiska frågor och som har samlat representanter för olika vetenskapsområden ända sedan 2011. Temat för seminariet var denna gång forskningsetikens internationella dimensioner. Evenemanget öppnades med en videohälsning av EU-kommissionär **Jutta Urpilainen**. Under Etikens dag uppträdde också **Riitta Keiski, Jaana Hallamaa, Johanna Kivimäki, Liisa Laakso, Päivi Tikka, Kalle Videnoja, Marko Ahteensuu, Markku Leskelä, Erika Löfström, Terhi Kilpi** och **Krista Varantola**. 300 deltagare anmälde sig till Etikdagen, som ordnades på webben.

Utöver det egentliga seminarieprogrammet ordnades två workshoppar. I en workshop som leddes av **Raija Oikari**, specialsakkunnig vid Jyväskylä universitet, granskades etiska aspekter av kompletterande finansiering i den europeiska kontexten. I en workshop som leddes av TENK:s sakkunniga **Minna Aittasalo** och **Eero Kaila** diskuterades metoder för att främja ibruktagandet av den nya GVP-anvisningen.

3.

HANDLÄGGNING AV GOD VETENSKAPLIG PRAXIS VID MISSTANKE OM AVVIKELSE

3.1. MISSTÄNKTA OCH KONSTATERADE AVVIKELSER FRÅN GVP SOM ANMÄLTS TILL TENK

År 2022 anmälde Finlands universitet, yrkeshögskolor och andra forskningsorganisationer som förbundet sig till GVP-anvisningen sammanlagt 31 nya misstankar om avvikelse av god vetenskaplig praxis (HTK) till TENK. Av dessa gällde fem lärdomsprov för högre yrkeshögskoleexamen.

Enligt anmälningarna till TENK slutfördes 16 GVP-processer under året, av vilka en del hade inletts redan under de föregående åren. Av dessa gällde 13 fall som undersökts vid universitet eller andra organisationer och tre högre YH-lärdomsprov. Misstankarna utreddes i GVP-processen i den organisation där den misstänkta undersökningen eller lärdomsprovet var på gång eller utfördes.

År 2022 konstaterades endast två GVP-avvikelser, av vilka den ena gällde plagiering i en pro gradu-avhandling och den andra plagiering i högre YH-lärdomsprov. Behandlingen av fem misstänkta fall avslutades eftersom det inte ansågs vara fråga om ett ärende som omfattas av tillämpningsområdet för GVP-anvisningen.

Sammandrag av konstaterade GVP-avvikelser presenteras i punkt 3.2.

Misstankar om GVP- avvikelser och konstaterade BVP-avvikelser som anmälts till TENK, antal (antal anmälningar om högre YH-examen inom parentes)	2022	2021	2020	2019	2018
Forskningsorganisationernas anmälningar om nya miss- tankar om BVP-avvikelser	31 (5)	53 (10)	43 (2)	34 (13)	40 (16)
Forskningsorganisationernas avslutade GVP-processer där man konstaterat avvikelse från GVP: oredlighet	2 (1)	5 (2)	6 (3)	13 (9)	12 (7)
Forsknings organisationer har slutfört GVP-processer där man konstaterat avvikelser från GVP: likgiltighet	0	3 (1)	9 (2)	6 (4)	7 (0)
GVP-processer som slutförts i forskningsorganisationerna och där ingen avvikelse från GVP konstaterats	9 (0)	21 (3)	24 (0)	22 (6)	15 (0)

Tabell 1: Antalet misstänkta avvikelser från GVP och konstaterade avvikelser från GVP som anmälts till forskningsetiska delegationen per år (antalet anmälningar om högre YH-lärdomsprov inom parentes).

3.2. AVVIKELSER FRÅN GVP SOM KONSTATERATS I FORSKNINGSORGANISATIONER

3.2.1. Fall 1: Plagiering som konstaterats i en pro gradu-avhandling

Biträdande professor vid högskola misstänkte att en studerande gjort sig skyldig till plagiering i sin pro gradu-avhandling. I högskolans förhandsutredning ansågs att misstanken hade varit motiverad på grund av bristfälliga hänvisningar i lärdomsprovet. Gärningen ansågs dock inte vara en allvarlig forskningsetisk kränkning och därför beviljades den studerande möjlighet att korrigera sitt lärdomsprov.

Den andra BPV-avvikelsen som anmäldes till TENK år 2022 gällde plagiering som konstaterats i lärdomsprovet för högre yrkeshögskoleexamen.

3.3. BEGÄRDA OCH GIVNA GVP-UTLÅTANDEN FRÅN TENK

År 2022 mottog TENK åtta nya begäran om utlåtande i anslutning till utredningsprocessen för misstänkta kränkningar av god vetenskaplig praxis. På grund av det exceptionellt stora antalet begäran om utlåtande som inkom året innan fortsatte TENK att avhjälpa anhopningen av ärenden ännu 2022 och gav sammanlagt 19 GVP-utlåtanden under året.

Dessutom mottog TENK två begäran om utlåtande som gällde ett förhandsbedömningsutlåtande av den etiska kommittén för humanistiska vetenskaper. IEEA-sammanfattning av utlåtanden presenteras i punkt 4.2

På grund av det stora antalet begäranden om utlåtande som behandlades överskreds i vissa fall den fem månader långa behandlingstiden, som uppges i GVP-anvisningen. För att underlätta rusningen höll TENK ett extra möte i september.

Sammanfattningar av de GVP-utlåtanden som TENK gav 2021 presenteras i punkt 3.4. Sammanfattningarna publiceras också på [TENK:s webbplats](#).

TENK:s utlåtanden, antal (antalet begäranden och utlåtanden om högre YH-examen inom parentes)	2022	2021	2020	2019	2018
Mottagna nya begäran om utlåtande i anslutning till GVP-processen	8 (0)	37 (7)	14 (2)	23 (10)	16 (2)
Utlåtanden i anslutning till HTK-processen; även andra begäranden om utlåtande utöver de i föregående punkt ingår	19 (0)	22 (0)	13 (0)	22 (12)	9 (0)
Andra sakkunnigutlåtanden än sådana som hänför sig till GVP-processerna	1	1	7	1	2

Tabell 2: Antalet utlåtanden från den forskningsetiska delegationen per år (antalet begäranden om utlåtande och utlåtanden om högre YH-lärdomsprov inom parentes).

3.4. FÖRKORTNINGAR AV TENK:S GVP-UTLÅTANDEN

Utlåtande 1 (TENK 2022:1): Forskarna ska se till att uppgifterna om dem i offentliga expertprofiler är riktiga.

Professor A misstänkte att universitetsdirektör B skulle ha gjort sig skyldig både till att stjäla andra forskares arbete och till att överdriva sin meritförteckning, eftersom B i sin Google Scholar-profil hade publikationer som han inte hade rätt till. Enligt förutredningen visade sig misstanken vara obefogad. A var missnöjd med slutsatsen av GVP-processen och bad TENK om ett utlåtande i ärendet.

Enligt TENK hör överdrift av meriter till de övriga ansvarslösa förfaranden enligt GVP 2012-anvisningen. Det kan komma att bedömas som en GVP-avvikelse endast om det utifrån en helhetsbedömning är fråga om en grov gärning.

I sitt utlåtande instämde TENK i förutredarens bedömning att de kontroversiella publikationerna hade hamnat i B:s profil genom en automatisk sökning i Google Scholar. Eftersom B dessutom inte hade använt den felaktiga publikationsförteckningen i fråga till exempel genom att hänvisa till den i arbetsplats- eller finansieringsansökan, fanns det inte heller av denna anledning anledning att misstänka en GVP-avvikelse. TENK instämde dock med A:s åsikt att B som forskare hade varit ansvarig för att de uppgifter om sig själv som publicerats i en offentlig profil var korrekta och aktuella.

Utlåtande 5 (TENK 2022:5): Att inte utnämna till skribent eller att inte nämnas i inledningen visade sig inte vara GVP-kränkningar

Forskare A gjorde en anmälan om misstanke om GVP-avvikelse till universitetets rektor, enligt vilken forskare B och C inom det humanistiska området skulle ha gjort sig skyldiga till likgiltighet för god vetenskaplig praxis. Likgiltigheten skulle ha framkommit som en nedvärdering av andra forskare, eftersom B och C hade låtit bli att utse A till tredje författare till artikelsammandraget och hans arbetsinsats inte hade nämnts i inledningen till verket.

Den egentliga utredningens slutsats var att forskarna B och C inte kunde anses ha underskattat forskare A:s arbetsinsats så klandervärt att det skulle ha varit fråga om en GVP-intrång. Forskaren A var missnöjd med beslutet och bad TENK om ett utlåtande.

TENK ansåg att både GVP-anvisningen och TENK:s rekommenderade överenskommelse om upphovsrätt borde ha tillämpats på samlingsverket. Att inte utnämna en skribent visade dock inte grov likgiltighet. TENK ansåg också att forskaren A:s insats borde ha nämnts i inledningen, men att forskaren inte nämndes uppfyllde inte kraven på grov underlåtenhet och vårdslöshet, som utgör kriterierna för GVP-intrång.

Utlåtande 7 och 8 (TENK 2022:7 och 2022:8): Att förkasta artikeln i referentgranskningsprocessen var inte en GVP-avvikelse

Forskare A misstänkte att forskare B och universitetslektor C hade gjort sig skyldiga till GVP-avvikelse när de förkastade hans artikelmanuskript. B och C arbetade vid olika universitet, så A hade gjort anmälningar om misstanke med samma innehåll till båda universiteten.

Enligt A hade B och C förkastat A:s artikel i sin tidskrift. På så sätt skulle de ha försvarat och fördröjt hans arbete som forskare. A hävdade dessutom att de hade varit jäviga som medlemmar i förrättningskommittén.

Universiteten ansåg i sina beslut utifrån förutredningen att forskarna inte hade gjort sig skyldiga till GVP-avvikelse. A bad TENK om utlåtande om universitetens beslut.

Enligt TENK har publikationskanalerna rätt att själva besluta om sina egna publikationsprinciper. I detta fall var det fråga om en genuin menings-skiljaktighet om vetenskaplig tolkning och bedömning, som enligt GVP-anvisningen är en del av den vetenskapliga diskussionen och inte kränker god vetenskaplig praxis. Därför behövdes ingen egentlig undersökning.

I sina utlåtanden ansåg TENK att båda universiteten hade genomfört GVP-processen enligt TENK:s anvisningar.

Utlåtande 11 (TENK 2022:11): Otillräckliga referenser uppfyllde inte kännetecknen på oredlighet

Forskare A misstänkte att forskare B i sin forskningsgrupp hade agerat på ett vilseledande sätt både mot sitt forskningsamfund och mot finansörerna. Enligt A hade B presenterat sitt projekt för intressentgrupperna, men det saknades en behövlig hänvisning till föredraget.

På basis av förutredningen var det obestriddigt att B hade gjort sig skyldig till likgiltighet för god vetenskaplig praxis. B hade medgett att hen handlat vårdslöst och hade vidtagit korrigerande åtgärder. Av dessa orsaker ansåg TENK att en egentlig utredning inte var nödvändig.

I sitt utlåtande ansåg TENK också att forskningsinstitutet hade genomfört GVP-processen enligt TENK:s anvisningar.

Utlåtande 14 (TENK 2022:14): En finländsk forskare var inte ansvarig för GVP-kränkningar som misstänktes av en utländsk professor

Professor A vid ett utländskt universitet misstänkte att den finländska forskaren B inom det tekniska området, under A:s handledning hade stulit, underskattat andra forskare och manipulerat upphovsmanskapet av ett manuskript, som B hade erbjudit för publicering i en vetenskaplig tidning efter att ha återvänt till Finland. A:s misstankor om GVP-avvikelse behandlades i förutredningen av den forskningsorganisation som B hade återvänt till från det utländska universitetet.

Efter en exceptionellt omfattande förutredning beslöt forskningsorganisationens chef att man i manuskriptet inte hade gjort sig skyldig till GVP-avvikelse och att det inte fanns skäl att inleda någon egentlig undersökning i ärendet. Forskaren A var missnöjd med beslutet och bad TENK om ett utlåtande.

TENK ansåg att förutredningen till en utomstående expert genomfördes enligt TENK:s anvisningar och att B inte hade gjort sig skyldig till GVP-kränkningar.

Utlåtande 15 (TENK 2022:15): TENK tog inte ställning till vetenskapspolitisk fråga

I sin begäran om utlåtande uttryckte docent A inom det humanistiska området sitt missnöje med GVP-processen vid universitetet, där man konstaterade en GVP-avvikelse i anslutning till A:s bok. A frågade TENK om hans vetenskapsområde till sina aktsamhetskrav skiljer sig från annan vetenskaplig forskning samt om den utredningsgrupp som behandlat hans ärende hade utarbetat sin slutrapport enligt GVP-anvisningen.

TENK tolkade att frågan om vetenskapsområdet till sin natur var vetenskapspolitisk, och tog därför inte ställning till den. Dessutom ansåg TENK att båda universiteterna hade genomfört BVP-processen enligt TENK:s anvisningar.

Utlåtande 18 (TENK 2022:18): Att inte använda de p-värden som angetts som tilläggsuppgifter i artikeln var inte en GVP-avvikelse

Professor A misstänkte att forskare B inom humanistiska området och biträdande professor C vid universitetet X hade gjort sig skyldiga till förvrängning. B och C hade i skrivskedet kontaktat A om resultaten av sådana analyser som A och andra författaren D inte hade rapporterat i sin ursprungliga publikation. A hade skickat p-värden av två statistiska korrelationstest till B och C. B hade frågat A om hen också kunde dela undersökningsmaterialet med B för att B och C skulle kunna tolka de p-värden hen fått av A. A vägrade att dela sitt material. B och C lät bli att nämna de p-värden som A skickat i sin artikel eftersom de inte kunde verifiera p-värdena genom att bekanta sig med det använda materialet.

Universitet X beslöt att B och C inte hade gjort sig skyldiga till avvikelser från god vetenskaplig praxis. I sin begäran om utlåtande ansåg A att det är vedertagen praxis att man i kommentarsartiklarna använder resultaten från statistiska analyser utan att se det egentliga forskningsmaterialet och bad TENK ta ställning till om B och C gjorde sig skyldiga till förvrängning av forskningsresultaten.

TENK instämde i universitet X:s beslut. Enligt TENK är forskarna inte skyldiga att publicera de p-värden de fått under sitt eget namn utan möjlighet att se det material från vilket värdena har beräknats.

Utlåtande 19 (TENK 2022:19): Likgiltighet i metodandelens hänvisningspraxis uppfyllde inte kännetecknen för oredlighet.

Forskningsinstitutets forskare A misstänkte att ansvariga forskare för deras forskningsgrupp B plagierat delar av deras gemensamma artikel inom det tekniska området till sin egen publikation. Enligt A hade B också stulit materialet från en tidigare gemensam artikel utan att ge medskrivarna erkännande för det och använt detta material i en annan artikel. Dessutom påpekade A att de långa textavsnittens strukturer var nästan likadana i de två artiklarna.

TENK ansåg att även om det var obestriddigt att B hade gjort sig skyldig till likgiltighet för god vetenskaplig praxis, var det inte fråga om oredlighet. Eftersom B hade medgivit verksamheten och vidtagit korrigerande åtgärder ansågs den egentliga undersökningen inte vara nödvändig.

Utlåtande 20 (TENK 2022:20): Brister i praxisen för hörande i en egentlig utredning

En grupp forskare misstänkte att den faktabok som publicerats av professor A och docent B innehöll plagiering och s.k. självplagiering. Universitetet beslöt i sin förutredning att A och B hade gjort sig skyldiga till likgiltighet för god vetenskaplig praxis, men gärningen var inte allvarlig nog att klassas som plagiering. På grund av verkets karaktär av ny utgivning konstaterades inte heller självplagiering i fallet. Efter TENK:s utlåtande inledde universitetet en egentlig utredning i ärendet, eftersom misstanken om oredlighet enligt TENK inte helt hade kunnat uteslutas. Den egentliga utredningens slutsats var att B hade gjort sig skyldig till plagiering. För A:s del avbröts undersökningen.

A framförde i sin begäran om utlåtande sitt missnöje med utredningsgruppens verksamhetssätt, eftersom den bland annat inte hade beviljat A tilläggstid för att ge en kommentar. I sitt utlåtande ansåg TENK att A:s begäran om tilläggstid hade varit motiverad. Även om GVP 2012-anvisningen inte innehåller någon rekommendation om längden på den svarstid som parterna i GVP-processen beviljas, hörde utredningsgruppen inte A på det sätt som GVP-anvisningarna förutsätter.

Utlåtande 21 (TENK 2022:21): TENK kunde inte utesluta GVP-avvikelse för material som användes i konferensföredrag

Forskningsgruppen inom det naturvetenskapliga området vid universitetet X misstänkte på basis av universitet Y:s professor A och doktoranden B:s konferensabstrakt att man i föredraget utan tillstånd hade utnyttjat material

som X:s forskare samlat in. Universitet Y beslöt i sin förutredning att A och B hade gjort sig skyldiga till oansvarigt förfarande, men gärningen var inte tillräckligt allvarlig för att klassas som GVP-avvikelse.

I sin begäran till TENK framförde forskarna vid universitetet X sitt missnöje med den genomförda GVP-processen och med att ingen GVP-avvikelse konstaterades. De som begärde utlåtande ansåg att en egentlig utredning borde inledas i ärendet.

Efter att ha bekantat sig med materialet kunde inte TENK utesluta en GVP-avvikelse för det material som användes i konferensföredraget. Därmed ansåg TENK att universitetet borde inleda en egentlig undersökning enligt GVP-processen.

4

ETISK PRÖVNING

4.1. KOORDINERING AV ETISKT FÖRHANDBEDÖMNING AV HUMANA VETENSKAPER (IEEA)

TENK koordinerar den etiska förhandsbedömningen av humanvetenskaper (IEEA) i Finland och främjar samarbetet mellan regionala och organisations-specifika etiska kommittéer för humanistiska vetenskaper.

Kommittéernas uppgift är att på forskarnas begäran ge förhandsprövningsutlåtanden om forskningsplanernas etik och andra risker som ingår i forskningen. Bedömningen grundar sig på TENK:s *anvisning om etiska principer för forskning som riktar sig mot människor och etisk förhandsbedömning av humanvetenskaper i Finland (2019)*. Organisationerna har förbundit sig att följa anvisningen. Anvisningen har utarbetats tillsammans med vetenskaps-samfundet.

TENK:s byrå följer upp situationen i förhandsbedömningen genom att årligen samla in information om de fall som kommittéerna behandlat och upprätthålla en lista över kommissionernas kontaktuppgifter. *I slutet av 2022 hade sammanlagt 77 organisationer förbundit sig till den etiska anvisningen för humanvetenskaper.*

Behovet av etisk förhandsbedömning ökar ständigt. Ökningen förklaras delvis av att kommittéerna måste behandla en begäran om utlåtande i flera omgångar, antingen på grund av korrigeringar som begärts eller på grund av ändringar i forskningsprojektet. Helt negativa utlåtanden ges mycket sällan. I situationer där det enligt TENK:s anvisning inte behövs någon etisk förhandsbedömning, men t.ex. utgivaren förutsätter det, ger kommittéerna i första hand beskrivningar av det finländska förhandsbedömningssystemet. En del av utgivarna kräver ändå ett utlåtande om den etiska förhandsbedömningen. Forskarna behöver stöd särskilt i frågor som gäller forskningstillstånd och behandling av personuppgifter. De projekt för vilka utlåtande begärs är i allt högre grad mångvetenskapliga och utförs av flera instanser, vilket upplevs som utmanande i kommissionerna.

Fall som behandlats av humanvetenskapliga etiska kommittéer, antal	2022	2021	2020	2019	2018
Begäran om utlåtande om etisk bedömning	690	589	432	432	468
Givna utlåtanden från etiska kommittéer	611	582	395	389	457
Negativt utlåtande	4	3	7	0	13
Inget utlåtande har getts (prövningen ansågs inte vara nödvändig eller begäran om utlåtande hänvisades till en annan kommitté)	57	36	21	36	26
Organisationer som svarat på TENK:s uppföljningsenkät	25	34	25	27	24

Tabell 3: Antalet fall som etiska kommittéer för humanvetenskaper per år.

Vid behov kan man begära utlåtande av TENK om beslut som fattats av etiska kommittéer för humanvetenskaper. Vid sitt jubileumsmöte den 13 juni 2022 inrättade TENK en separat sektion för etisk förhandsbedömning av humanvetenskaper för att behandla begäran om IEEA-utlåtanden och bereda utlåtanden. Efter beredningen godkänns utlåtandena vid TENK:s möte. Sektionens andra uppgift är att utveckla den etiska förhandsbedömningen av humanvetenskaperna och forskningsrådets arbete i Finland samt följa den internationella utvecklingen inom den branschspecifika, icke-medicinska forskningsetiken.

Professor Risto Turunen utnämndes till ordförande för sektionen och professor Riitta Salmelin till vice ordförande, båda från TENK:s medlemskår. Övriga medlemmar är Manager Veikko Ikonen, specialsakkunnig Susanna Näreaho och generalsekreterare Sanna-Kaisa Spoof. Sekreteraruppgifterna sköttes av specialsakkunnig Minna Aittasalo. Sektionen höll tre möten 2022.

4.2. BEGÄRDA OCH GIVNA IEEA-UTLÅTANDEN FRÅN TENK

I TENK:s anvisning *Etiska principer för forskning som gäller människan och etisk prövning av humanistiska vetenskaper i Finland* konstateras att den som begär ett förhandsbedömningsutlåtande kan begära ett utlåtande av TENK om hen inte godkänner det beslut som den etiska kommittén för humanvetenskaper har fattat eller de ändringsförslag som utlåtandet innehåller.

År 2022 mottog TENK två begäran om utlåtande som gällde etisk prövning av humanvetenskaperna. Sammanfattningar av IEEA-utlåtandena presenteras nedan.

IEEA-utlåtande 1 (TENK 2022:6): Ett informerat samtycke till deltagande ansågs nödvändigt i en undersökning som utnyttjade registeruppgifter

Forskaren bad den forskningsetiska kommittén om ett utlåtande om sitt forskningsprojekt som utnyttjar registeruppgifter, där man avvek från praxisen av kunskapsbaserat samtycke. Avsikten var att till forskningsgruppen plocka ett urval av unga vuxna som hör till en viss riskgrupp ur registret, varefter de skulle randomiseras till interventionsgruppen (ny praxis) och jämförelsegruppen (nuvarande praxis). Skillnaderna mellan grupperna skulle utredas genom uppföljning av registeruppgifterna.

Forskaren lämnade sammanlagt tre begäran om utlåtande till forskningsetiska kommittén. Kommitténs utlåtande var varje gång ett positivt villkorligt med korrigeringskrav. Forskarens och forskningsrådets största åsiktsskillnad gällde behovet av ett kunskapsbaserat samtycke. Forskaren ansåg att undersökningen var en registerstudie för vilken samtycke inte behövdes, men kommissionen ansåg att det snarare var fråga om en randomiserad och kontrollerad interventionsstudie, för vilken deltagarnas samtycke behövdes. Efter begäran av utlåtande avbröt forskaren behandlingen i forskningsetiska kommittén och bad TENK om ett utlåtande.

I sitt utlåtande rekommenderade TENK att man i forskningsprojektet använder informerat samtycke till deltagande. Dessutom ansåg TENK att forskarna borde ge tydligare och mer konkreta motiveringar till att ingen av de personer som lämpar sig för urvalet störs av undersökningen i förhållande till deras nuvarande situation. Slutligen ansåg TENK att forskningsetiska kommittén hade genomfört en etisk förhandsbedömning i enlighet med TENK:s anvisningar och tydligt framfört forskarnas behov och beslut av tilläggsmotiveringar.

IEEA-utlåtande 2 (TENK 2022:16): Forskningsetiska principer och förhandsbedömning ska också tillämpas på forskning som genomförs inom utvecklingsprojekt

Forskningsgruppen bad forskningsetiska kommittén om ett förhandsbedömningsutlåtande om en undersökning som genomförs med en elektronisk enkät, och som delvis gällde unga under 15 år. Avsikten var att undersökningen skulle genomföras som en del av ett mer omfattande utvecklingsprojekt. Forskarna skulle få tillgång till svaren från de unga som i enkäten ger sitt informerade samtycke till att svaren används i undersökningen. Samma svar skulle dock också hamna med i utvecklingsprojektet där forskningsetiska anvisningar inte tillämpades. Forskarna skulle således inte kunna säkerställa att de etiska principerna uppfylldes för det forskningsmaterial som överförts till utvecklingsprojektet.

Av ovan nämnda skäl gav den forskningsetiska kommittén inte forskningsgruppen ett positivt utlåtande om förhandsbedömningen. Forskningsgruppen var missnöjd med kommitténs åsikt och bad TENK om ett utlåtande i ärendet.

TENK instämde i sitt utlåtande med forskningsetiska kommitténs åsikt; forskningsetiska anvisningar ska följas i forskningsdelen trots att forskningen genomförs som en del av utvecklingsverksamheten. TENK ansåg att forskningsgruppen ska fästa särskild uppmärksamhet vid att informera deltagarna och deras vårdnadshavare samt vid att behandla och administrera det material som samlats in för undersökningen. Dessutom påpekade TENK både forskningsgruppen om bristerna i den forskningsetiska begäran om utlåtande och den forskningsetiska kommittén om bristerna i utlåtandet.

4.3. ETISKA FRÅGOR INOM NATUR- OCH MILJÖUNDERSÖKNINGEN

I och med EU:s ”do no significant harm”, d.v.s. DNSH-principen, har man börjat fästa noggrannare uppmärksamhet vid vetenskapens miljökonsekvenser. I Finland har flera aktörer börjat bereda etisk förhandsbedömningar av natur- och miljöforskningen.

Hösten 2022 genomförde TENK en behovskartläggning med vilken man utredde behovet av etisk förhandsbedömning och etiska principer på nationell nivå inom forskningen i bio-, miljö-, naturvetenskaper och teknik i Finland. Utredningsarbetet omfattade forskning som riktar sig till miljön, naturen eller en del av dem. Målet var att utreda hurdana vyer och behov i anslutning till forskningsetiken inom ovan nämnda branscher experterna i olika organisationer identifierade och hurdant nationellt koordineringsarbete som upplevdes behövas i samarbetet inom branschen.

I anslutning till utredningsarbetet ordnade TENK också två diskussionstillfällen: *Forskningsetik inom naturvetenskap och miljöforskning 11.5.2022* och *Etik inom natur- och miljöforskning 9.11.2022*.

Kartläggningen genomfördes i huvudsak genom expertintervjuer samt en enkät till vetenskapliga föreningar inom natur- och miljöbranschen. Sakkunniga **Veera Launis** och **Eero Kaila** från TENK ansvarade för utredningsarbetet. En kartläggning av behovet av nationella etiska principer och etiska förhandsbedömningar för natur- och miljöforskning publiceras i början av 2023.

5.

INTERNATIONELL VERKSAMHET

TENK HAR BLIVIT en eftertraktad samarbetspartner i internationella utvecklingsprojekt inom forskningsetik. TENK deltar i EU:s projektet PREPARED inom programmet Horisont Europa som inleddes i september 2022. Målet med det treåriga projektet är att skapa etiska riktlinjer för forskning i kristider, vars resultat borde tas i bruk enligt en snabbare tidtabell. De anvisningar som skapas i projektet bör också kunna tillämpas på annan än bio- och medicinsk forskning, och TENK har en central roll i denna uppgift.

Våren 2022 deltog TENK i EU:s projektansökningskonsortium i BEYOND, som ordnades som del av Horisont Europa. Syftet med projektet är att skapa en beteendevetenskaplig översikt över institutionella och forskar-karriärrelaterade faktorer som kan uppmuntra till oredlighet i forskningen och skapa modeller för att avveckla dem. Projektet beviljades finansiering för 2023–2026. TENK:s huvudsakliga uppgift är att sköta kommunikationen.

TENK:s generalsekreterare **Sanna-Kaisa Spoof** var fram till den 28 april 2022 ordförande för *nätverket för europeiska nationella forskningsetik-byråer ENRIO* (European Network of Research Integrity Offices). **Kalle Videnoja**, koordinator för internationella ärenden vid TENK, var sekreterare för ENRIO. I slutet av 2022 fanns det 32 medlemsorganisationer i ENRIO-nätverket från olika europeiska länder. TENK:s sekretariat stod värd för ENRIO-nätverkets årsmöte i Helsingfors 28–29.4.2022. TENK hör också till de grundande medlemmarna i ENRIO, som omvandlats från nätverk till förening, tillsammans med 15 andra forskningsetiska aktörer på nationell nivå.

TENK började genomföra ENRIO:s webbpublikation Research Integrity Practice in Europe (RIPE). RIPE erbjuder information om forskningsetiska frågor i Europa, särskilt för experter inom forskningsetik och fungerar också som publikationskanal för ENRIO-kongressen som ordnas vartannat år. Under året skapades RIPE:s webbplats och visuella profil, redaktionsprinciper utarbetades, en redaktion sammanställdes och artikelmanuskript begärdes för första numret. RIPE publiceras 2023.

Ansvarig redaktör för RIPE är TENK:s koordinator **Anni Sairio**.

6.

PERSONAL OCH EKONOMI

ÅR 2022 arbetade generalsekreteraren, docenten, FD **Sanna-Kaisa Spoof** och specialsakkunnig TaD **Iina Kohonen** i forskningsetiska delegationens sekretariat (fram till 31.1.2022). Under Kohonens tjänstledighet vikarierade sakkunnig **Eero Kaila** från VTT. Docent, HVD **Minna Aittasalo** arbetade som specialsakkunnig. Till sekretariatet hörde dessutom koordinatören, docenten, FD **Anni Sairio** och koordinatör för internationella ärenden PM **Kalle Videnoja**.

MSc **Lien Nguyen** assisterade i internationella ärenden (fram till 15.2.2022). FM **Veera Launis** var tidsbunden sakkunnig vid TENK (1.7–31.12.2022).

Som deltidsanställda vid sekretariatet arbetade planerare FM **Terhi Tarkiainen** (från och med 1.9.2022) och byråsekreterare KTK **Kaisu Reiss**. FM **Meri Vainiomäki** vikarierade under Tarkiainens tjänstledighet (t.o.m. 31.8.2022).

TENK:s sekretariat arbetade i anslutning till TSV:s kontor på adressen Snellmansgatan 13, Helsingfors. I augusti 2022 flyttade sekretariatet till TSV:s nya lokaler i Vetenskapernas hus på adressen Kyrkogatan 6, Helsingfors. Utöver kontorslokalerna erbjuder TSV TENK ekonomi- och personalförvaltning samt IT-tjänster.

Delegationen hade tillgång till ett allmänt understöd på 267 000 euro och dessutom projektfinansiering från undervisnings- och kulturministeriet och Europeiska unionen. Dessutom var TENK kapitalförvaltare för ENRIO-föreningen.

Denna verksamhetsberättelse har godkänts vid Forskningsetiska delegationens möte 13.2.2023.

Riitta Keiski
Ordförande

Sanna-Kaisa Spoof
Generalsekreterare

BILAGA 1

UNDERVISNING, FÖREDRAG OCH BEGÄRDA ANFÖRANDEN OM FORSKNINGSETIK

ORDFÖRANDE RIITTA KEISKI

- Kursen Research Ethics (477321S), Uleåborgs universitet, Tekniska fakulteten (5 sp), 1.2–19.4.2020
- Föreläsning Etiska frågor enligt vetenskapsområde – tekniketik och miljöetik (3 h), på forskarkursen Vetenskaplig forskning och etik (920002J), University of Oulu Graduate School, Uleåborgs universitet, 6.4.2020
- Föreläsningen Technology, Natural Sciences & Environment (3 h), på forskarkursen Scientific Research and Ethics (920002J), University of Oulu Graduate School, Uleåborgs universitet, 11.11.2020
- Opening words from the Finnish National Board on Research Integrity TENK, ENRIO General Meeting, Restaurang Tölö, Helsingfors, 28.4.2022

MEDLEM VEIKKO IKONEN

- VTT:s workshopar om forskningsetik och arbetarskydd (12 st.), juni–december 2022
- VTT:s kliniker om forskningsetik och ansvarsfull forsknings- och innovationsverksamhet, Uleåborg 3.11.2022 och Jyväskylä 4.11.2022
- VTT:s Ethics in Horizon Europe proposals-webbinarium, 12.10.2022
- "Förstärkt planering som en del av angreppssättet för ansvarsfull planering", Sociologdagarna 2022
- "Empowerment, Ethics and Responsibility in Design", Ethics By Design: Responsible Development Of Technology. Conference organised by The Łukasiewicz Research Network – Institute of Organisation and Management in Industry "ORGMAZ", Faculty of Philosophy, University of Warsaw, Varsova 23.6.2022
- "Opinion on cybersecurity", Digital Ethics for Europe, LAAS, Toulouse, Frankrike, 20.6.2022
- "Responsibility by Design: Actionable strategies and a tool for leveraging technology ethically and enabling innovation responsibly", Ethicomp 2022, Åbo 26.–28.7.2022
- Responsible Research and Innovation. CÁTEDRA EUROPA 2022, Barranquilla, Kolumbia, 19.11.2022

MEDLEM ALEKSI TORNIO

- "Responsible Conduct of Research and Prevention of Research Misconduct", Supervisor training. Part II: Ethical Considerations in Supervision, Åbo universitet och Åbo Akademi, Åbo 16.2.2022

PERMANENT SAKKUNNIG KRISTA VARANTOLA

- Inlägg om ALLEA-koden och dess förhållande till branschspecifika kods-system, möte för Eu-projektet Hybrida, Köpenhamn 6/2022
- Inlägg om uppdatering av ALLEA-koden, ENRIO:s möte, Barcelona 10/2022
- Sakkunnig och kommenterare på PRO_ETHICS-EU-projektets Advisory groups distansmöten och möten, Bryssel 11/2022
- Som förhandsgranskare i en doktorsavhandling inom forskningsetik, Vrije Universiteit Amsterdam
- Som sakkunnig och kommenterare i processen för att utarbeta etiska riktlinjer för Technische Universität Wien

GENERALSEKRETERARE SANNA-KAISA SPOOF

- "Tutkimuseettiä sukututkijoille", Genealogiska samfundet i Finlands temalördag 23.4.2022
- "Gaining credibility to support and promote responsible research with different people from different backgrounds and countries: A Short History of ENRIO", 7th World Conference on Research Integrity, Kapstaden, Sydafrika 1.6.2022
- "Risks for Research during Global Crises. Voice of Research Integrity Offices and Committees", PREPARED Kick off Meeting, Bonn 29.9.2022
- "Mistä oikean tiedon tunnistaa?", paneldeltagare, Forskningsinformationens många former, Suomen tiedekustantajien liitto & HAMK, Tavastehus 1.9.2022
- "Ohje hyvästä tieteellisestä käytännöstä on tutkijan tuki ja tuva", anföranden om ansvarsfull vetenskap, tidningen Tieteessä tapahtuu 4/2022
- "Hyvä tieteellinen käytäntö ja tietokirjallisuus. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohjeita ja suosituksia", Tietokirjakahvila, ordnat av Delegationen för informations-spridning, Helsingfors 23.11.2022

SAKKUNNIG EERO KAILA

- "Hyvä tieteellinen käytäntö Suomessa: tekijäyhteyksistä tiedevilppitutkintoihin", Langnet, Åbo 16.8.2022
- "The Finnish Advisory Board on Research Integrity (The updated RCR guidelines)", Folkhälsan, Helsingfors 14.9.2022
- "Ethical review in natural and environmental sciences: work in progress in Finland" (med Veera Launis) & "Responsible conduct of research: Finnish cases & progress report on new guidelines", Oslo 10.10.2022
- "Tutkimuseettinen neuvottelukunta ja HTK-ohjeen päivitys", Arkeologdagarna, Helsingfors 18.11.2022

KOORDINATOR ANNI SAIRIO

- Presentation om ENRIO:s webbpublikation Research Integrity Practice in Europe, ENRIO:s möte, Helsingfors 29.4.2022
- Presentation om GVP-anvisningen, Workshop för ansvarsfullt öppet lärande, anordnad av Samordningen av öppen vetenskap: innehållets tillförlitlighet och forskningsintegritet, webbevenemang, 2.5.2022.
- Presentation om barometerutredning om forskningsetik och stödpersonssystem för forskningsetik vid Norges forskningsetikbyrå, Oslo 11.10.2022
- Presentation om ENRIO:s webbpublikation Research Integrity Practice in Europe, ENRIO:s möte, Barcelona 20.10.2022

KOORDINATOR FÖR INTERNATIONELLA ÄRENDEN KALLE VIDENOJA

- "Tutkimusetiikan kansainvälinen toimijat – Paikallisista normeista yleisiin periaatteisiin", utbildning för FoUI-personalen i huvudstadsregionens yrkeshögskolors etiska kommitté, webbevenemang, 17.5.2022
- "The national system of research integrity development and monitoring in Finland: 30 years of self-regulation", hörande av det litauiska parlamentet, webbevenemang, 7.10.2022
- "Horizon Europe project PREPARED: developing a framework for research ethics and integrity in global crisis, Q&A", The Norwegian National Research Ethics Committees, Oslo 10.10.2022
- "The Horizon Europe project PREPARED", ENRIO:s höstmöte, Barcelona 21.10.2022

BILAGA 2

PUBLIKATIONER OM FORSKNINGSETIK, GIVNA INTERVJUER OCH ANDRA FRAMTRÄDANDEN GÄLLANDE FORSKNINGSETIK I MEDIERNA

VICE ORDFÖRANDE SIRPA THESSLER

- Intervju på webbplatsen för öppen vetenskap 26.10.2022, <https://avointiede.fi/fi/ajankohtaista/luonnon-ja-ympariston-tutkimus-avoimena-eettiselle-tarkastelulle>

MEDLEM VEIKKO IKONEN

- Ikonen V., Yaghmaei e., Miettinen J., Sanchez Nieminen G. Responsibility by Design: Actionable strategies and a tool for leveraging technology ethically and enabling innovation responsibly (2022). Proceedings of the ETHICOMP 2022. University of Turku, Turku, Finland pp. 278–292 <https://sites.utu.fi/ethicomp2022/proceeding/>

MEDLEM SUSANNA NÄREAHO

- Näreaho, Susanna; Latvanen, Jaana; Päällysaho, Seliina: Avoimuuden perusteet tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnassa: Opas ammattikorkeakoulujen toimijoille. Publikationer från yrkeshögskolan Metropolia, OIVA-serien 51, Helsingfors 2022. <https://www.metropolia.fi/fi/tutkimus-kehitys-ja-innovaatiot/julkaisut/avoimuuden-perusteet>

GENERALSEKRETERARE SANNA-KAISA SPOOF

- Intervju, Tylkkäri 1/2022
- Intervju, Jylkkäri 3/2022
- Intervju, Lääkärilehti 4.11.2022
- Intervju, YLE.fi 4.11.2022
- Intervju, YLE.fi 16.11.2022
- Intervju, Acatiimi 5/2022
- Intervju, Helsingin Sanomat 10.11.2022
- Intervju, Teemasuomalainen Tiede, flera landskapstidningar, t.ex. Etelä-Suomen Sanomat 5.10.2022
- Intervju, Keski-Uusimaa och andra landskapstidningar 21.11.2022
- Intervju, Hammaslääkäri-lehti 2022

BILAGA 3

ORDFÖRANDESKAP OCH MEDLEMSKAP I ETISKA KOMMITTÉER OCH MOTSVARANDE

ORDFÖRANDE RIITTA KEISKI

- Etikarbetsgruppen, Uleåborgs universitet, 2019–2021, 2022–2024, medlem
- I4FUTURE Doctoral Programme, Ethics Committee, ordförande, 2017–2022, Uleåborgs universitet (Horizon-MSCA-COFUND-DP I4Future, EC Grant Agreement No 713606)
- I4WORLD Doctoral programme, Ethics Committee, ordförande, 2022–2026, Uleåborgs universitet (Horizon-MSCA-2021-COFUND-DP I4WORLD, 101081280)
- AGEMERA project, Ethics Advisor, 2022-2025 (Horizon Europe, Horizon-CL4-2021-RESILIENCE-01-06, 101058178)

MEDLEM VEIKKO IKONEN

- Tammerforsregionens etiska kommitté för humanvetenskaper, medlem
- VTT:s etiska kommitté, medlem
- Ethical guidelines for the Global South related research and partnerships, Steering Group, medlem
- Vogas-projektet, finansieras av Horizon 2020, ethics board, chair
- A-Patch-projektet, finansieras av Horizon 2020, ethics advisory committee, chair

MEDLEM MATTI KARHUNEN

- VTT:s etiska kommitté, ordförande

MEDLEM JARI LAURIKKA

- Tays specialupptagningsområdes regionala kommitté för medicinsk forskningsetik, suppleant

MEDLEM SUSANNA NÄREAHO

- Ordförande för etiska kommittén för humanvetenskaper vid huvudstadsregionens yrkeshögskolor

MEDLEM RIITTA SALMELIN

- Aalto-universitetets forskningsetiska kommitté (Aalto University Research Ethics Committee), medlem
- Nordic Committee on Bioethics, medlem

MEDLEM ALEKSI TORNIO

- Nationella kommittén för medicinsk forskningsetik TUKIJA, medlem (vice ordförande från och med 8.7.2022)

PERMANENT SAKKUNNIG KRISTA VARANTOLA

- Ordförande för All European Academies ALLEAs arbetsgrupp för uppdatering av ALLEA-koden (Permanent working group on science and ethics PWGSE)

GENERALSEKRETERARE SANNA-KAISA SPOOF

- European Network of Research Integrity Offices ENRIO-nätverket, ordförande fram till 29.4.2022
- European Network of Research Integrity Offices (ENRIO) Association vzw, President fram till 29.4.2022; Past President
- Council of Europe Platform on Ethics, Transparency and Integrity in Education (ETINED), medlem
- Pro-Ethics-projektet, finansieras av Horizon 2020, Advisory Board, medlem
- Path2Integrity-projektet, finansierat av Horizon 2020, Policymaker och stakeholder board, medlem
- Delegationen för etiska anvisningar för samisk forskning, medlem

BILAGA 4

ETIKENS DAG 2022: FORSKNINGSETIKENS INTER- NATIONELLA DIMENSIONER

WEBBEVENEMANG 15.3.2022

Program

- 11.00** **WORKSHOP 1: ETIK VID ANSÖKAN OM FINANSIERING**
I workshoppen granskas etiska aspekter av kompletterande finansiering i den europeiska kontexten. Workshoppen leds av specialsakkunnig **Raija Oikari** från Jyväskylä universitets forsknings- och innovationstjänster. Bekanta dig med workshoppen närmare nedan.
- 11.00** **WORKSHOP 2: GVP-ANVISNINGEN FÖRNYAS – METODER FÖR ATT FRÄMJJA IBRUKTAGANDET**
I workshoppen diskuteras metoder för att främja ibruktagandet av Forskningsetiska delegationens (TENK) nya GVP-anvisning. Deltagarna och TENK kan utnyttja workshoppens resultat när de planerar hur de kan sprida anvisningen i praktiken. Workshoppen leds av sakkunnig **Minna Aittasalo** och sakkunnig **Eero Kaila** från TENK. Bekanta dig med workshoppen närmare nedan.
- 12.00** **LUNCHPAUS**
- 13.00** **ETIKENS DAG INLEDS**
Välkomstord. Forskningsetiska delegationens ordförande, professor **Riitta Keiski**, Uleåborgs universitet
Betydelsen av etiskt högklassig forskning för att lösa globala utmaningar EU-kommissionär **Jutta Urpilainen**, Europeiska kommissionen
- 13.15** **SESSION I: FORSKNINGSETIK I DEN GLOBALA VÄRLDEN**
*Ordförande för diskussionen är **Jaana Hallamaa**, professor i socialetik, Helsingfors universitet.*
Varför behöver vi etiska riktlinjer för forskning och samarbete i den globala södern? Direktör **Johanna Kivimäki**, UniPID – Finnish University Partnership for International Development Coordination Unit

Vetenskap, frihet och mänskliga rättigheter – Finlands Vetenskapsakademi, Människorättskommitténs verksamhet. Professor **Liisa Laakso**, The Nordic Africa Institute

Etik inom artificiell intelligens – Vad ska forskaren veta om Unescos rekommendation? Direktör **Päivi Tikka**, strategisk forskning, Finlands Akademi

Frågor och diskussion

14.15

KAFFEPAUS

14.30

ETIKENS DAG-INFO

Internationella aktörer inom forskningsetik – från lokala normer till allmänna principer. Koordinator **Kalle Videnoja**, Forskningsetiska delegationen (TENK)

Lagstiftningsändringar: det nya tillståndsförfarandet för läkemedelsprövningar och den offentliga webbplatsen. **Marko Ahteensuu**, överinspektör, Nationella kommittén för medicinsk forskningsetik (Tukija)

14.50

SESSION II: INTERNATIONELLA UTVECKLINGSTRENDER OCH OVÄNTADE VÄNDNINGAR

*Ordförande för diskussionen är ordföranden för ledningsgruppen för Finlands Vetenskapsakademi, professor emeritus **Markku Leskelä**, Finlands Vetenskapsakademier.*

När undersökningen inte genomförs enligt planerna. Professor **Erika Löfström**, Helsingfors universitet

Snabbresa för coronavaccin för omfattande användning: etiska frågor. FoUI-överdirektör **Terhi Kilpi**, Institutet för hälsa och välfärd (THL)

Forskningsetik ur ett europeiskt perspektiv. Kansler emerita **Krista Varantola**, Tammerfors universitet

Frågor och diskussion

16.00

ETIKENS DAG AVSLUTAS

ETIKDAGEN SOM SAMARBETE MELLAN DE NATIONELLA ETISKA DELEGATIONERNA:

- Forskningsetiska delegationen TENK
- Gentekniknämnden GTLK
- Finlands Vetenskapsakademier
- Den riksomfattande etiska delegationen inom social- och hälsovården ETENE
- Nationella kommittén för medicinsk forskningsetik Tukija
- Delegationen för skydd av djur som används för vetenskapliga eller undervisningsändamål TOKES

TUTKIMUSEETTINEN
NEUVOTTELUKUNTA

FORSKNINGSETISKA
DELEGATIONEN

FINNISH NATIONAL BOARD ON
RESEARCH INTEGRITY TENK

www.tenk.fi